

LIBERTATEA

Abonament: „Libertatea” cu suplimentele: Lei 50 pe an.
Pentru țara: „Libertatea” cu „Foata Internă” și „Pîngarii Luminați” pe un an 40 Lei;
pe 6 luni 20 Lei, pe 3 luni 10 Lei.
Inscripțiunile după înțelegere.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare zi.

Director: Pr. IOAN MOȘA

Pentru America: „Libertatea”, „Foata Internă” și „Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimis în d. John I. Sava, 1. Mala Str. Warren, Ohio. Poil la Orăștie se dă de știre prin o carte postala.

„Asociațiunea” spre o nouă viață.

Ea vrea lucruri mari, pentru cari cere sprijinul nostru al tuturor.
— Ce a fost? Ce e? Ce vrea? —

Cît de frumoase sunt amintirile ce sunt legate de așezămîntul cultural însemnat pe care-l cunoaștem de jumătate de veac trecut, sub numele de:

„Asociațiunea Transilvană pentru literatura română și cultura poporului român!”

Am avut noi Români din Transilvania pe vremuri doi Episcopi mari: Andrei Șaguna la Sibiu și Alexandru Sterca-Șaluțiu, la Blaj. Deși capii ai două biserici cari se deosebesc într-o citva (foarte puțin) între ele, și deși uneori își mai auzeau și ei între ei, ori prin sfîntnici din jurul lor, mici sîgeți pe trivaice, dar cînd cîștiau mari băteșu pentru neam, cei doi arhierici „patriarhici”, își aduceau îndată aminte că ei sînt capii a două biserici suverane, cari ocrotesc în suin lor cald, frați, nu streini. Și atunci ei se apropiau deolaltă, își dădeau mîinile frățește, chemau turmele lor în jurul lor, ca ele două una să fie în munca cutare sau în lupta cutare, la care ei o chemau: turma una și nedespărțită a neamului românesc!

Așa i-am văzut pe acești mari Arhierici stînd alături, braț la braț, umăr la umăr, inimă lângă inimă, dînd minunata pildă poporului, în istorica Adunare dela Blaj, care era premergătoare, prevestitoare, era vecernia luminației zile ce avea să se răverse asupra neamului nostru ca mîne: revoluția dela 1848, pe urma căreia neamul românesc din această țară, să fie ridicat și el din starea lui de umilitare, pe treaptă alături de celelalte popoare din țară. Pentru a da o dovadă că vrednic este de această înălțare, pilda de untde, de cinere laolaltă, i-au dat-o cei doi Vlădici cu suflete mari ce-i avea la Sibiu și la Blaj!

Și poporul așa s'a purtat, cum adunarea celor 40.000 dela Blaj l-a îndrumat, — și rodul n'a întârziat să vie: după revoluția Românilor nu mai era singuri în țara sa, ci cetățean deopotrivă cu „dominii” săi de pînă ieri.

Dar ajuns pe noua treaptă, eră acum nevoie de o muncă nouă și încordată, care să taie brazde cîinici, pe terenul neamului și prin aceea să lase să curgă apa luminației: învățătura, care să l facă pe Român așa luminat, ca ne-

murile din jurul lui, cari avuseră noroc de acea luminație în trecut..

Și atunci, printre altele și altele întreprinderi și înghetări, ca ajutorul cerut școlii, bisericii, gazetelor, — cei doi Arhierici iubitori de popor, au zis: Ha! d să înființăm o însoțire, o tovarășie, o unealtă obștească, a cărei rost să fie deosebit: ducerea de cultură, de bună învățătură în popor, în întreg poporul!

Și țară s'eu pus laolaltă, și au înființat „Asociațiunea Transilvană pentru literatura și cultura poporului român.” Peu zis „Transilvană” pentru că deocîndă poporul din Transilvania, păstorii de dinșii, doreau să l vadă mai repede înălțat la lumină, și li se părea că, puțin cîșt erau călătorii acelor zile, nici n'ar putea înălțarea cea mai bună pentru un cerc mai larg, — lăsînd timpurilor viitoare să desăvîrșească acest început și să lînghească cercul de lucrare al „Asociațiunii”... Peste 30 de ani a urmat și această lărgire, cînd „Asociațiunea Transilvană” a aruncat din numele său vorba „Transilvană” și a rămas numai „Asociațiunea — tuturor Românilor din fosta Ungarie, odecă și a celor din Bănăt și din Crișana (părțile eradane și bihorene pînă la Mara-marăș).

Și, care Român n'a auzit de această însoțire culturală a tuturor Românilor din fosta Ungarie? Ea și a înființat „Despărțămîntele” (filiale) în toate orașele mai de seamă din țară și a intrunit în sinul lor pe toți copiii luminați ai neamului, uniți și ortodoxi la fel, cari ieșeau și ies prin sate spre a duce poporul cunoștințe noi, îndemnauri pentru dragostea de carte, de învățătură, pentru iubire de neam și pentru lumină în toate, în meserie ca și în plugărie, — cîci de-i fi bine luminat, apoi fie că ești meseriaș ori plugar, ești eil doi o ament, față de vechnul rămas în neștiință!

Și a dat „Asociațiunea” ajutor poporului nostru, ca să se ridice în învățătură prin prelegeri populare (școli de școli Despărțămîntelor ei, prin marile ei Adunări generale școli de an tot într'alt loc, într'alt flaut, pregătind în jurul lor producții teatrale, expoziții, conducere etnografice, împărțire de cărți; apoi înălțînd un sir de cărți alese din cari a împărțit zece de mil în popor; —

pe lîngă asta Asociațiunea a dat și dă an de an sute de stipendii (ajutoare) la tineri săraci ce umblă la școală și la sute și sute de băieți ce merg la meserii și la negoș. Iar pentru fetele familiilor noastre năzuitoare spre o lumină mai alăsată, care să le așeze alături de fiicele învăște ale celorlalte neamuri din țară, a înființat și a susținut peste 20 de ani, Școala de fete din Sibiu, care ne-a dat mil de mame române luminate, la orașe și la sate! A dat apoi ființă mîndrului Muzeu al Asociațiunii în Sibiu.

Și multe ar mai fi făcut această „Asociațiune” scumpă a noastră, — de-ar mai fi putut. Dar mai mult n'a putut. N'a putut, cîci eră... săracă și ea, ca și noi, întreg poporul român din Ardeal, Bănăt și Crișana... Iar domșul casei, guvernul țării, n'o ajuta, n'o miluie cu nimic! Iar fi părut mai curînd bine s'o vadă murind...

Acum Dzeu a schimbat împrejurările. Azi, ca și noi toșii, poate și Asociațiunea să răsuție mai ușor în mîna marelui Dzeu și peste noii Azi nu mai sîm întorși cu fața spre Buda-pesta, care ne privea totdeauna în cruntă, gata a ne izbi în orice clipă cu război și război... — ci sîm întorși cu fața spre București, de unde pentru toșii Români soarele răsare!

De această fericită împrejurare vrea să se folosească și scumpul nostru așezămînt cultural „Asociațiunea”, spre a da alie semne de viață, a arăta altă muncă, mult mai adînc brăzdătoare, și pe brazda căreia să răsere fapte și așezăminte și semne mari de muncă mare, cari să se vadă și să strălucească pînă departe în zări, făcînd fala acestui așezămînt și a poporului nostru pentru care el muncește!

Conducerea „Asociațiunii”, pusă în mîinile unui bărbat luminat ca Andreiu Bărsean, și-a întocmit înțilu un program (plan) de lucrare mare, prin care dorește:

1. Să împodobească sfîntul pămînt al Ardealului, Bănătului și Crișanei, cu monumentele (statuele, chipurile turnate în metal) acelor bărbai mari din trecutul neamului nostru, cari pentru noi au trăit, pentru noi au suferit, pentru noi au murit, și pe cari pîn'acum noi n'am putut să l slăvim, că nu ne lăsa mîna stîrînă ce era peste capul nostru. Vrea să ridice, de pildă o Copelă (biserică de închinare) pe Cîmpia Turzii, pe locul sfînt unde a căzut marele Mihai, înțilu adunător pe o clipă a țării românești la un loc... Un monument lui Mihai la Alba Iulia. Monumente lui Iancu, lui Horia-Cloșca Crișan; — îngrijirea Cîmpului Liberăști dela Blaj, — și altele și altele.

2. Vrea să zidească Case Naționale, ca adăposturi culturale, cu sale de citiri, cu biblioteci, cu Mu-

zee locale, în fiecare oraș scaun de județ, ba și în altele vrednice de asta.

3. Vrea să înființeze Biblioteci populare prin toate satele, ca sfîntini fermecate la care să alerge poporul să se adape ca la izvoare de lumină.

4. Vrea să aibă la Sibiu, Bănăt, culturale, în cu... pînă bărbaiilor cu vrednicie pentru cultura neamului nostru.

5. Vrea întregirea caselor sale din Sibiu, ca să cuprindă acolo tot ce e de lipsă pentru conducerea mișcării mari culturale dela noi.

Iacă pe scurt marele plan de lucrare al Asociațiunii!

Dar pentru așa un plan mare, trebuiește — cheltulă mare!

Ca să o ceară nouă tuturor într'o formă cît mai plăcută, — Asociațiunea a cerut veie guvernului dela București să facă o loterie mare, din a cărei venituri, să înceapă a intrupa marele și mîndrul său plan românesc.

Iată dat vata.

Zilele acestea „Asociațiunea” va pune în vânzare, prin toate Băncile și prin oamenii săi de încredere, loturi (loturi) dela marea sa loterie.

Și pînă cînd vom putea (în numerii viitori) să lămurim fiecare din scopurile atinse mai sus ca urmări de Asociațiune, rugăm pe toșii cetății, a-și cumpăra care câte loturi poate, dela banca românească cea mai apropiată.

Loturile vor juca la marea loterie, care va avea 4 trageri, cea dintii la 31 Decembre a acestui an. Un lot (lot) costă 20 Lei, și i-a parte la tragerea alor câteva mil de câștiguri, unul de 200.000, câteva de câte 100.000 și multe de câte 1000 Lei, — la oială în preț de 1 milion și 500.000 Lei.

Așadar, pe lîngă că sprijinim un scop din cele mai nobile și folositoare, care tot binele nostru al tuturor il urmărește, — dacă avem noroc, mai putem nimeri și un câștig frumos!

Tot Românul bun să și jină de mîndrie a lui, a avea pe masa sa 2—3—10 loturi dela Loteria Asociațiunii!

Două adunări.

— La Brad și la Băița. —

Am erătat în numărul trecut, că o seamă de luptători din vechiul Partid Național, și-au luat asupra și sarcina de a lămuri poporul din județul Hunedoarei despre starea lucrurilor în politica de azi a țării. Dinșii au conchemat o adunare populară la Brad pe 7 Iulie și una la Băița (Zarand) pe 8 Iulie.

Aflăm că amîndouă adunările au fost bine cercetate de popor și

vorbitorii ascultă cu luare aminte, și ei le arătau greșelile ce s'au făcut când la alegerile trecute, luna a alergat fără multă bătaie de cap, după mulți proci nou răsăliți, lăpădindu-se de vechii lor conducători probași, cari le spuneau ce va urma, — precum a și urmat.

Și la Brad și la Bălța, dnii Dr. Aurel Vlad, dl Dr. Iustin Pop și Dr. Simion Câmpăanu, au vorbit la înimă poporului arătându-i greșelile răfăcării sa'e și sfătulindu-l a se întoarce la vechiul Partid Național, care totdeauna a fost un neclintit credincios al poporului nostru din această țară.

Legea agrară pentru vechiul Regat, s'a votat.

După dezbateri aprinse, după o războie destul de inversunată în Adunarea Deputaților, Joi în săptămâna trecută, în ședința de noaptea, s'a votat legea agrară (pentru împărțirea pământului) în vechiul Regat, — aproape așa cum a votat guvernul, cu prea mici schimbări.

Legea a stărnit nemulțumiri chiar și la o mare parte din deputații taberei guvernului (averescani). Îndeosebi stabilirea prețului cu care pământul să se dea plugarilor, a trezit nemulțumiri. Vre-o 50 de deputați averescani s'au înțeles să nu voteze prețul așa cum îl cere dl Carofild înțeles cu generalul Averescu și cu boierul Argeloiu, adică de 40 de ori arândă din 1916, numai de 20 de ori, cât s'a făgăduit prin Constituția din 1917.

Starea era primejdioasă pentru guvern. Dacă cei 50 de averescani nu sprijinesc propunerea guvernului, apoi cu voturile partidelor de împotrivire, planul guvernului cade, și cu el cade și guvernul! Trebuia găsită o formă de scăpare din strâmtoare. Au cercat cu vorbe bune, n'a mers. Atunci, șireții de pe banca ministerială au copt un plan. Ei au zis: Le spunem copiilor noștri răi o vorbă frumoasă: Țăranii vor plăti numai de 20 de ori, iar celelalte de 20 de ori, nu le va plăti țara, adică voi și noi toți, ci — numai îmbogățiii de război! Uite, facem o lege prin care tăiem din averile îmbogățiii de război câte-o porțiune bună, și cu aceea plătim ce dăm boierilor peste ce dau țăranii! Iar de nu vreți nici așa, — risipim acest sfat al țărilor și legea o întărim prin decret-lege, din porunca Maestrii Sale, tot așa cum o vrem noi. Iar voi veți vedea ce veți păși în alegeri, ca unii ce ați împedecat aducerea legii de împărțire a pământului între țărani! Auziți bine: Nu voi și noi, ci numai îmbogățiii de război, vor plăti partea cu pricina!

Și au stat cei 50 de speriați un pic pe gânduri, s'au înțeles între ei: Auzi mă, că dară numai acela vor plăti! Asta-i bine! Hai să ne învoim dară. Și au mers și au răspuns celui cu amenințarea:

— Ei, bine, mă rog, așa-i bine. Vă votăm legea!

Guvernul a ris în pumni, a pus jos seara legea la voi și — a biruit! În zadar au fost toate încercările de lămurire a partidelor din împotrivire, — lupta era câștigată prin apucătura guvernului.

82 de deputați ai partidului Na-

țional, al partidului Țărănesc, al celui Basarabean, al celui Naționalist (Iorga), și câțiva din alte partide democratice, au votat împotriva legii așa cum e azi ticluită, — dar peste 200 au votat-o așa cum o cerea guvernul. Au votat cu guvernul și toți Sașii, Ungurii, Ildanii, Germanii, liberalii și cei mai mulți socialiști.

Care-i adevărul.

„Libertatea” privește totdeauna adevărul în față și-l spune pe acela deplin, cu gând deschis, de-o fi de bine, de-o fi de rău. Așa și acum, spunem, că: Da, legea nu e deplin bună; prea a avut apărători șireți, cari s'au știut folosi de slăbiciunile unor deputați de-al guvernului și i-au sucit cum au vrut, de-a leșit legea prea cu noroc pentru marii proprietari. Așa cum se vinde pământul azi în vechiul Regat, e aproape vinderea din vremuri pașnice. Numai pentru ziua de azi se pare pământul dat „leștin” țăranilor, dar peste 5—6 ani se prea poate să pară că li-s'a vindut — chiar scump!

Totși, scump ori ieftin, pe drept ori cu nișcă strâmbătate și viclenie, bine că-l vedem dat odată țăranilor, cari în vechiul Regat mai mult ca ori-unde, au fost de-adreptul baljocoriți prin starea în care erau înșiși până înainte de război, de a nu avea pământ! 800.000 (opt sute de mii) de țărani erau fără pământ, sau având numai un pumn de țărină! De azi încolo toți aceștia vor avea moșioara lor, și dacă nu așa mare (de vre-o 9 jugăre), dar o vor avea. Numai 50 000 mai rămân fără pământ. Iar asta e un mare pas înainte întru a se face dreptate poporului în vechea țară! După asta așarnă dela acest popor, înzestrat cu pământ, să se înzestreze și cu știință de carte, cu învățătură, pe urma căreia să nu rămână stăpîn numai pe pământul primit, ci săpîn pe țara înșăși! Și asta o poate avea atunci, când nu-și va mai da votul pe ori-ce amăgeală, ci va mai trimite în sfatul țărilor oamenii cu adevărat ai poporului, cari acolo să-i voteze binele lui deplin!

Aud că partidul dela guvern vrea să pună la cale în țară (în Regat) sărbări de bucurie, un fel de închinare a poporului spre guvernul ce i-a dat pământul.

Asta n'ar fi de lipsă. Guvernul a dat pământul că — nu putea să nu-l dea! Era de mai înainte făgăduit. Guvernul de acum a făcut doar atât, că, alungând pe cel cu dl Valda în frunte a înrăutățit legea pe care acel guvern o pregătise, și a dat poporului mai puțin decât acel guvern voia să-l dea. Și a mârșit prețul la îndoi. Prin asta a făcut o bună slujbă marilor proprietari, nu țăranilor. Marii proprietari da, ar fi datori a da banchele guvernului, dar țăranii de-or face-o, dau dovadă că — țară și țară nu-și pricep adevărul lor bine și nu-și cunosc pe adevărații lor sprijinitori.

Cine plătește plata a doua?

Guvernul și-a liniștit deputații, cu vorba că — celelalte de 20 de ori arînda, le vor plăti — îmbogățiii de război! Și aceia s'au dat bătuși, că: așa da, bravo!, să trăești măria ta!

Dar uitaj-vă unde e greșela aci:

În toate țările, cu birul pe îmbogățiii de război, s'a plătit o parte

mare a datoriilor celor grozave pe care le-a făcut țara în anii războinului, pentru-ca acelea să nu mai apese pe toți cetățenii și pe copiii și nepoșii lor!

Această menire trebuia s'o albă și la noi birul pe îmbogățiii de război. Așa și era să fie! Și acea datorie e mare, e uriașă chiar! (Vezi articolul de mai jos: Datoria țărilor noastre).

Acum ce se întâmplă?

Guvernul, ca să zăpăcească pe deputații săi ca-i aveau o picătură de inimă pentru popor, — le spune: Îmbogățiii de război vor plăti al doilea preț al pământului! Nu voi, nici noli!

Dar aceea nu le-a spus: Iar noi și voi rămâne să plătim întreaga uriașă datorie de război, care era scăzută bine, dacă dările de pe îmbogățiii de război le vărsam în acele datorii!

A fost o isteafă înșelare a deputaților din partidul guvernului, ca ei să lase totuși tot greumintul pe tot poporul... Numai cei sub altă formă, sub alt cuvânt. Nu-l iau din buzunarul drept, ci din cel stâng, — dar tot din buzunarul lui!

Cine nu poate, nu priceapă nici acest adevăr și bată în palme de bucurie că — guvernul a leșit biruitor asupra „răilor” din partidele de împotrivire, cari ci-că-i puneau „beje 'n roate”...

Datoria țării noastre.

Arătam într'un număr trecut, cam cât fac azi datoriile singuraticele state și câtă parte din acelea apasă pe fiecare cap de locuitor al țărilor înșirate. Despre România spunem o sumă numai într'o doară, pe aproape.

Acum aflăm într'o gazetă din București, că datoria țării noastre, făcută de un om bine înșilinat în treabă, dl Andrei Popovici. Dăa arată, că:

Datoria României la 1 Aprilie 1916, înainte de a intra în război, era de 1752 milioane Lei (sau un miliard și șapte sute de mii). Sau, avînd în vedere că pe atunci țara număra 7 milioane și jumătate locuitori, se venea pe fiecare locuitor al ei cam 240 Lei.

În cei 7 ani următori, adică până astăzi, această datorie a crescut la 27.312 milioane (sau 27 miliarde și trei sute mii de milioane).

Împărțind această sumă pe locuitorii înmulți ai țării, adică pe 16 milioane locuitori, — reese că ezi pe fiecare cap de om din țară, se vine o datorie de 1800 Lei! O casă cu 5 copii și tată și mamă, are „parte” în datoria țării de — 12.600 Lei.

Scritorul acestor șire spunea oamenilor la alegerile trecute, că țara a leșit din război cu datoria de 1000 Lei de tot locuitorul, — și încă unii clătneau din cap și credeau că numai o sperietoare de alegere. Dar, uite, le spuneam încă prea puțin!

Bine înțeles datoria asta, chiar așa mare cum lese acum la iveală, nu are să ne sperie ori să ne desnădăjdulască. Ea se va plăti pe rînd, pe rînd, de noi și de copii, ba și de nepoșii noștri, — căci pentru mărirea pentru toți al țării, s'a făcut datoria. Și Dumnezeu ne va ajuta să scăpăm de ea.

Și am fi și scăpați, dacă guvernul se grăbea să aducă niște legi aspre

pe îmbogățiii de război, — dar dacă a tot „ulțat” s'o aducă, — iacă ne apasă toată datoria, pe toți!...

UNELE—ALTELE

Romania și Cehoslovacia.

Buna lor înțelegere la statorirea hotarului la Tisa.

Săptămâna trecută Comisia de tragere a liniei de hotar între România și Cehoslovacia în județul Maramurăș și Sătmar, — și-a sfârșit lucrările în cea mai frățoasă și pretineasă bună înțelegere. Cehoslovacii au aflat dreaptă cererea Românilor, ca să se lase României 13 comune foarte românești ce cad dincoace de rîul Tisa care trece pe acolo, — și fără zgîrcenie au lăsat ca linia de hotar să fie împinsă napoi spre Cehoslovacia până la Tisa. În schimb și ei au aflat că 3 comune ce au fost judecate la Paris României, sunt prea pline de Slovaci și le-au cerut în schimb pe acelea lor. România s'a învoit fără codire la asta, căci în acele 3 comunele abia de se găseau 3 familii române, și pacea a fost gata.

S'a dat mâna cu pretinie, s'a făcut schimbul slujbașilor, s'a făcut defilarea armatei și a locuitorilor cu steaguri românești și cehoslovacești, — și două țări bat din palme și copăr cu laude pe cele două comisii, că s'au știut înțelege așa frumos.

Prin asta am ajuns ca, totuși, România, prin noua ei mărire, să ajungă dela Nistru pîn' la Tisa... Azi țara noastră e încinsă la Miază Noapte Răsărit cu puternicul brău al Nistrului, la Apus atînge măcar pe o porțiune mică și Tisa... dacă atîngerea cea mare (care trebuia să fie în Bănat), nu ni-s'a dat.

Pe calca bună.

— între noi și Sărbia. —

Se știe că azi stările de vecinătate numai fericite nu sunt între noi și Sărbia. Noua linie de hotar în Bănat, e de tot nenorocită. Apoi parchiile și școlile românești ce au trecut cu colțul de apus al Bănatului, la Sărbia, sunt sugrumate de-abinele, încît acuși-acuși se sufoacă, își dau duhul, căci noua stăpînire nu le lasă aer de răsuflare.

Acum cetim, că o comisie, ce va întruni din trimiși a celor două țări, și acea comisie va avea chemarea a îndrepta unele scăderi prea boacâne ale liniei de despărțire așa cum ea este trasă azi (cum am descris-o noi în numărul 25 al „Libertății”), — și totodată să statorească o regulă de ținută a guvernelor celor două țări vecine față de conaționali și credincioșii lor aflați în țara vecinului. Adică să se înțeleagă România cu Sărbia, că în ce măsură să dea România libertate de desvoltare Sărbilor aflați în România, bisericilor lor, și ce să dea Sărbii Românilor aflați în Sărbia? Se va măsura Sărbilor în România cu măsura cu care vor măsura Sărbii Românilor din Sărbia, și întors.

Să nădăjduim că are să se statorească o înțelegere, pe urma căreia și Sărbii noștri să se simtă bine, ca la ei acasă, în România, dar și Românil noștri bine, ca la ei acasă, în Sărbia.

Să nădăjduim, dar alttea semne sunt la vecinii noștri cari ne sillesc să ne — îndoim.

Dl Take Ionescu, ministru c

terne, a dat în adunarea Deputaților, lămuriri despre acest lucru. A spus că înțelegere se va stabili viitor la Români foști în Bănățul din țară, la Srbi din țară, la românii din țară și la românii din țară, dar de țară trecută la Srbi, dar de țară din vechea Srbie, din Vechea Timocului, nu poate fi vorba, Srbi nu vor să audă de o schimbare a soții acelor, — care numai să nu el.

Ministerul minorităților.

Guvernul dlui general Averescu crezut că e nevoie mare pentru țară, să aibă și un »Ministeriu minorităților«, adică al neamurilor mai mărunte, al frânturilor, resturilor de popoare streine, ce s'au găsit între hotarele judecate României.

Ce lucru greu acesta, Doamne, să fi Ministrul Neamurilor streine din țară, cari toate o să asalteze cu cereri încornorate, cu plângeri, cu încercări de amăgeli... Numai om ce a trăit ani mulți în mijlocul acestor neamuri și le-a urât cu ochii ager în toate ale lor, care le vede cum să zice, și în război, — numai un astfel de om poate să stă drept și neînșelat în acel un.

Ce mare ne-a fost mirarea când aflat, că de Ministru al minorităților a fost numit un tiner domn venit din București, om de vre-o 20 de ani, care va fi cunoscând dsa de București și chiar vechiul Deal de Ardealul nostru, cel atât de gingaș și încurcătura viață între popoarele lui, Români, Ungari, Sași, Săci, Șvabi, Jidani, — despre Bucovina și viața popoarelor ei, Români, Ruteni, Germani, aiinieni, Evrei; sau despre Basajia cu amestecătura ei de neamuri: Moldoveni, Ruși, Ucrainieni, Gari, Germani, Tătari, Poloni, țeni, Găgăuți (bulgari turciți), și neamuri, — despre acestea o puțin poate să știe dl Popovici-Taşcă, tinerul ministru al »minorităților« din România!

Celelalte judece-le fiecare după a inimă și minte. Iar mai noi cetim (vezi »Epoca« 6 Iulie), că de Secretar general al Ministeriului minorităților, dar de locuitor și înțelesnic dlui Ministru, a fost numit dl tin Sturza, avocat în Iași! Așa apoi credem și noi că lucrurile, în acest gingaș ministeriu, s'au înșelă — menunat de tot!

NOUȚĂȚI

Frumoasa sărbătoare a Sinatului Național dela Cugir. Și în ziua sfinților Apostoli »Petru și Pavel« s'a sărbătorit la Cugir țirea Drapelului Sindicatului Național al muncitorilor dela Uzinele fier.

A fost o sărbătoare aievea reușită înălțătoare de suflet pentru toți românii ce veniseră și din depărtări să iose parte.

Steagul, învelit, a fost dus la biserică, apoi după sfința liturgie, muncitorii Sindicatului și tot poporul, au mers în piață, unde se făcea un eort de crengi verzi, în care preoții bisericii gr. cat. cu păștele protopop Ienea în frunte, au citit sfințirea apei și a drapelului, în desfășurat și prea frumos. Un drăgoș de feciorași și fete, a răspunsurile la slujbă, apoi au cântări patriotice potrivite. Dl protopop Ienea a rostit o cuvântare și binecuvântare

a drapelului, — apoi nașul steagului vrednicul țaran decurând întors din America, N. Oltean. A vorbit apoi nașul de onoare al Drapelului dl Dr. A. Vlaș; președintele Sindicatelor Naționale din județ, dl căpitan aviator în penzie Penes; deputatul cercului d. I. Moța, sosit anume din București, a adus muncitorilor din Sindicat și steagului lor scump, frumoase daruri dela București: darul Ministrului Muncii d. Trancu-Iași de 1000 Lei și salutul său pentru bravii Sindicaliști, apoi dela dnii Dr. Al. Vaida-Voievod, fost înțelesnic al țării, salutul frățesc și un dar de 200 Lei, dela dl Dr. Iulia Maniu, fost președinte al celei dintii ocărnuiri românești a Ardealului salutul călduros și 200 Lei pentru steag, dela dl Ministru al Ardealului, Dr. P. Groza, fiu al comitatului, salutul și darul de 500 Lei, dela fostul Ministru Mihai Popovici 200 Lei. Aceste daruri trimise de bărbații de stat numiți, prin deputatul cercului, au stârnit mare bucurie și membri Sindicatului. Au vorbit încă solii Sindicatelor ori Filialelor din Petroșeni, Lupeni, Vulcan și alții, — apoi s'au bătut cuiele în numele tuturor celorce au trimis daruri acestei sărbători frumoase și românești. A plăcut foarte mult, că printre oaspeții se aflau și au bătut ostă un cuiu pe ruda drapelului și dl General Olteanu, dl Colonel Florianu, și alții. După bătărea cuiele a urmat jocul Călușerilor, frumos, voinicos, apoi defilarea muncitorilor sindicaliști. S'a trecut la masa comună luată în Casina fabricii, unde s'au rostit multe vorbiri însuflețitoare. Seara a fost producție urmată de joc vesel.

Vom da raport amănunțit despre toate, multe-multe, pe cari aci nici nu le-am atins încă. Și până atunci spunem: Și conducătorii fabricii, și muncitorii, pot fi mândri de bunul drum pe care au pornit și de izbînda adevărat frumoasă a sărbătorii Sărbătorii Drapelului 10!

Grădina din Simeria, la pozițiile foarte bună, cu mare grădina (și pentru fotbal) cu popicărie, grăd, edificiile economice — e de vânzare. — Informațiuni la Administrația folii. (169) 1—3 B.

Incheierea anului școlar la Liceul din Orăștie. În 29 Iunie a. c. s'a făcut încheierea anului școlar la Liceul »Aurel Vlaicu«, avînd înfățișarea unui prasnuc frumos și înălțător. La orele 9 s'a cîntat slujba de mulțumită în biserica ortodoxă, la care au luat parte toți elevii și profesorii precum și mulți părinți de-ai elevilor veniți din jur și depărtări, ca să vadă sporul muncii odraslelor scumpe pe care cu multe cheltuieli li țin la școalele cele mari românești de aici.

După isprăvirea serviciului s'au adunat toți în curtea liceului, unde în dogoreala razelor de soare, după o cîntare executată de orchestra elevilor s'a făcut în fața unei mese încercate cu cărți și protocoale, cum e data la școli, o dare de seamă amănunțită despre munca și slujba unui an de școală, despre roadele și isprăvile frumoase ale învățaturii românești.

Cei cari au fost de față la acest praznic de încheiere au văzut și s'au încredințat că liceul, această școală înaltă dela Orăștie, cu profesorii ei harnici și rîvnitori în propovăduirea învățaturii își împlinesc cu tragero de inimă menirea ei sfințită și națională în creșterea tinerimei din județul nostru curat

românesc, ba chiar și din altă depărtări mai mari.

În anul școl. 1920/21 liceul a avut înscriși aproape la 500 elevi, după cum a spus dl director în vorbirea sa. Progresul a fost bun și frumos, sporul a crescut mult față de anul trecut. Elevii harnici, slujgincioși, cari au dovedit rezultat foarte bun, sau au arătat deosebit spor și atragere la cutare studii, au fost premiați cu bani și cărți pentru vrednicia lor. Și îți eră drag să vezi mulțimea de elevi buni și silitori apropiindu-se sfoși de masa verde încercată cu cărți ca să-și primească răsplata și cinstea vredniciei lor. — Dl Director în vorbirea sa de încheiere a mulțumit tuturor oamenilor binevoitori și societăților cari cu banul lor au contribuit la premiarea elevilor merituși. Numele acestora va fi pomenit cu drag de iubiiții nostri elevi cari s'au împărțit din dania lor, iar școala le aduce mulțumită și în gazetă, pentru jertfa adusă pe altarul învățaturii românești.

Serbarea s'a încheiat cu încă o cîntare a orchestrei elevilor, după care s'au depărtat toți oaspeții mulțumiți și înviorați, iar elevii au alergat la vetrele lor înseninați de bucuria vacanțelor de vară.

Își cam rid de noi vecinii nostri—Austrieci... Zilele trecute am înțeles pe un student român ce venea din Londra, unde fusese la înaltele școli engleze. Fiindcă în drumul său spre țară, avea să treacă și prin Austria, a trebuit să-și ducă pașaportul spre a-i pune »viza« (în-găduința) de trecere, consulatul austriac din Londra. Și i-a luat acel consulat pentru »viza« 4 Lire sterline, ceea ce face 1000 Lei, sau 10.000 de coroane austriece!

Iar deregătoriile românești iau supușilor austrieci pentru viza de intrare ori ieșire din țară, ca și pentru trecere prin țară, numai vre-o 25 Lei...

Oare n'am fi în drept a le măsura cu aceeași măsură?

»Banca Centrală« din Cluj e convocată din nou în Adunare generală extraordinară pe ziua de 14 Iulie, pentru a hotărî fuziunea (contopirea) cu banca »Sentinela« din Oradea-Mare.

O invenție practică. Dl Carol Rech din Orăștie, a înmulțit invențiile folositoare pentru plugărie, cu una nouă: A iscodit o sămănătoare de cartofi, care poate fi aplicată la ori-ce plug și care în aceeași vreme ară, samănă, și copere (grapă). Invenția, cere e deja înscrișă la oficiul de patente, a fost probată în 9 Iunie a. c. la Geoagiu, pe un loc al școalei de agricultură, în fața unei comisii de specialiști.

După proba îndeplinită, comisia a declarat invenția acomodată și practică, căci mașina se poate ușor acăța și lua iară jos, de pe ori-ce roțile de plug; îndeplinește sămănatul de odată cu aratul, prin ce face să se cruțe la fiecare jugăr de arătură brațele alor 6 lucrători, ceea ce e mare câștig. Apoi, fiindcă samănă în șire, face cu puțință săpatul cu plugul de săpat; iar prin faptul că așează cartofii (grumpele) de sămînță la aceeași adîncime, face ca ele să și răsără de odată; pune cartofii la depărtare egală unul de altii, prin ce face ca locul să fie la fel folosit, apoi mașina de așezat cartofii în pămînt, cu degetele ei ca coarnele de fur-

culiță, așează la fel cu ușurință și cartofii mici ca și pe cel mari.

Invenția e mai interesantă și mai practică decât altele de acest fel prin aceea, că deși e o unealtă cu totul deosebită de plug, să pune pe plug și lucrează cu el de odată, crușind sămănătorului multă muncă și cheltuială.

Invenția va fi expusă și la tirgul de mostre din Cluj, — și fabricanții cari ar dori să pregătească și ei astfel de mașini în fabricile lor de mașini economice, pot încheia acolo contracte cu inventatorul, dl Carol Rech, ca să le dea voie a fabrica și a pune în vânzare această invenție, sau pe alta oarecare din cele 4 pe care dsa le are.

Mai amintim, că mașina de care vorbim, poate sămăna o brazdă de 200—300 metri lungă, cu încercătura de cartofi ce ia odată în coșul său.

Trei interpelări a adresat părintele I. Moța, deputatul cercului Orăștie, la 11 Iulie, ministrilor de Externe și de Interne, și anume:

1. Pentru năcazul Românilor veniți din America și jăfuiți de deregătoriile sârbești cari le-au luat dolarii și lăzile cu marfă ce-și aduceau.

2. În treaba cu Legația austriacă din Londra, care ia dela supușii români ce trec prin Austria, câte 4 lire sterline (ceea ce face 1000 Lei sau 10.000 coroane austriece) pentru viza pe pașaport!

3. În pricina bătăilor săvîrșite de jandarmi în comuna Vaidel în 1919, și în care pricină cei bătuiți pe nedrept — dl învățator V. Basarabă și vre-o 20 de țărani, — deși dovediți nevinovați, n'au primit nici după mai mult ca 1 an și jumătate, satisfacția de lipsă, lăsînd astfel să se cîntine credința poporului în dreptatea judecătorească!

Vom arăta pe larg cuprinsul interpelărilor și răspunsul ce-l vor da cei doi Miniștri.

Dela Internatul »Aurel Vlaicu« — Orăștie. Cererile pentru primirea în Internat pe anul școlar 1921—1922 sunt a se înainta până în 1 August 1921, alăturîndu-se la ele: 1. Certificat școlar; 2. Atestat medical; 3. Declarațiune, subscrisă de părinți în fața a doi martori, în care se deobligă a îndeplini conștientios și la timp toate obligamentele față de Institut (solvierea taxelor lunare etc.)

Cererile se trimit la: Direcțiunea Internatului de unde vor fi trecute Eforiei școalelor române din Orăștie.

Rugărilor sosite după acest termen nu se vor lua în seamă. — Condițiile dedaillate se vor publica mai târziu.

Profesor Aron Demian, Directorul Internatului.

Școala infer. de arte și meserii din Viștea-de-jos-Făgăraș, face cunoscut, că înscrierile elevilor la școala inf de arte și meserii din Viștea de Jos, se fac la Direcțiunea școalei, cu începerea dela 15 Iulie până la 15 August, iar cererile prezentate după aceasta dată, nu se vor lua în considerare. — Vor fi primiți la înscriere absolvenții a IV. cl. primare urbane în cl. I, iar absolvenții a VI. cl. primare precum și acei cu 2 cl. secundare în cl. II. prezentînd următoarele acte: 1. Certificatul școlar de ultima clasă. 2. Actul de naștere. 3. Certificat de vaccină, iar cei ce doresc a obține bursă, atât orfanii de război cât și cetățenii elevi, vor prezenta certificatul de pauperitate, eliberat de primăria respectivă.

Moara de apă din Simeria cu 5 garnituri (5 petri), din cari în funcțiune de prezent 3 garnituri, avind lingă ea locuință, șură, grajd, și grădină, — e de vânzare. Informații a se lua la Administrația folii.

Adunarea cercuală a „Asociațiunii” pentru literatura rom. și cultura poporului român din despărțământul „Sălciva” se convoacă pe Marți 2 August (20 Iulie, Sf. Profet Ilie) a. c. în comuna Ponor pe 11 ore a. m., după serviciul divin. Se vor pertracta obiectele ordinare, apoi se vor ține următoarele prelegeri populare: 1. Credința ta românească te-a mântuit, de P. Sabău. 2. Ingrășăminte pământurilor, de Vasile Span. 3. Stupăritul rațional, de Alexandru Munteanu. 4. Sfatnri privitoare la păstrarea sănătății, de dir. desp.

Coral proșilor și învățătorilor din protopresb. Lupșa, va da răspunsuri în biserică și va concerta și publicului adunat, executind câteva arii și poezii naționale.

Din ședința comitetului „Sălciva”, dela 4 Iulie 1921.

Vasilie Gan, N. Fodorean, direct. președ. secret. desp.

La Liceul Militar „Mihai Viteazul” din Tg. Mureș au început înscrierile pentru examenul de primire.

Aceste înscrieri țin până în ziua de 25 Iulie c., iar în ziua de 1 August a. c. începe examenul. — Locuri vacante sunt numai în clasele I, II, III, IV și V-a.

Pentru a cunoaște condițiunile de admitere, doritorii să se adreseze la toate comendurile de piețe, din orașele capitale de județe, unde s'au trimis broșurile cu aceste instrucțiuni, publicate în Monit. Ol. din 8 Iulie 1921, Nr. 76.

Cu banii nemțești (Leii Băncii Generale) guvernul iar a dat o măsură nesocotită: Pe la noi nici băncile, nici percepatoarele de stat, nu-i primesc, numai dacă-i dai în dare. Și și asta până la 24 Iulie. După aceea numai la „Banca Națională”, — care abia are 4 filiale în tot Ardealul!

E o spaimă și o supărare în tot publicul, de nedescris. Și pe drept! Suntem siguri că Ministrul de Finanțe va îndrepta greșala mare ce a făcut iară în treaba schimbului de bani, — și termenul de schimbare se va prelungi. Doar sunt sate în cari până la 24 Iulie nici n'ajunge vestea schimbului. Dar până atunci năcazul și supărarea e — între noi!

Curs de colorat. „Societatea Femeilor Române” din Orăștie deschide în luna August un curs de colorat lână cu vegetale. Persoanele cari doresc a ceresta acest curs sunt poftite a se însinua la Dna președintă Victoria Dr. Erdely până la 25 Iulie a. c. Cursul va dura 3—4 săptămâni, taxa 200 lei.

Persoanele din loc și din apropiere vor aduce, după putință, câte o câldare de aramă. **Comitetul.**

Econoamă, bună gospodină, bună văduvă, de 44 ani sănătoasă, româncă, — ar primi conducerea unei case bune. Cunoaște limbile română, germană și maghiară. — Adresa la redacția folii. (188) 1—2

Volume de „Foi Interesante”

mai avem de pe următorii ani, legate la oaltă în cărți mari, de 210—220 pagini, cu sute de cli-puri frumoase, cu poezii, navele, povești și glume:

„Foaia Interesantă” de pe 1906, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1914, 1919, așadar de pe 8 ani, — toate unele decât altele mai frumoase.

Fildcă plata de postă s'a scumpit de nou și fiindcă aceste volume nu le trimitem decât recomandate, — prețul lor, trimise prin postă franco-recomandat, e 7 Lei 50 bani de volum.

Volume de pe 1907 și 1913, nu mai avem.

Tot inventarul Hotelului „Crucea Albă” din Deva, care constă din aranjamentul pentru 25 camere de hotel, sală de mâncare, cafenea, 2 mese billard, etc., e de vânzare. — Relații la Administrația ziarului.

O casă de vânzare!

În ORĂȘTIE, Calea Mihailu Viteazu (vis-à-vis da biserica gr.-or.), construită din 3 odăi, cușină, cămară, pivniță, curte și grădina. Adresa la foaia „Lib.” (118) 5—

REGATUL ROMANIA
Judecătoria de Ocol secția cărții
funduare Orăștie.

Nrul 1013/1921 c. f.
Extras din edictul de licitație.

Secția cărții funduare în cauza execuționabilă a creditorului executorului Dr. Alexandru Scherer și contra debitorului executat Ivan Urtescu (iunior) din Cugir a ordonat licitație executorie pentru încassarea pretențiunii de 2270 Lei capital și acc. asupra competiței lui executat din nemișcătoarele cuprinse în prot. fund. din Pischinț Nr. topogr. 92, 93 casa, grădina și curtea însărcinat cu dreptul de înlocuire văduvei lui Ivan Urtescu născută Raveca Georgiu suma de 210 Lei și Nr. topogr. 334 fânaș, suma de 1 Leu 50 bani și Nr. topogr. 725 arător suma de 186 Lei 50 bani.

Licitația vor ținea o la 12 Septembrie 1921, orele 9 a. m. în comuna Pischinți la casa comunelă. Mișcătorul ce cade sub licitație nu se poate vîde cu un preț mai mic de două treimi a prețului de strigare.

Cel care doresc să liciteze sunt obligați a depune ca vadiu la mâinile delegatului zece la sută din prețul de strigare în bani gata, sau în hirtii de valoare acceptabile conform legii pentru cauziuni socolite în cursul stabilit în § ul 42, al art. de lege LX. din 1881, sau a predă delegatului reversul despre depunerea anterioară a vadiului în depozit judiciar de a subscrie condițiunile de licitație §§ li 147, 150, 170, art. de lege LX. din 1881: § ul 21, al art. de lege XLI. din 1908.

Acela care a făcut un ofert mai mare ca prețul de strigare e obligat a completa vadiul până la procentele corăspunătoare sumei oferite. §. 25, XLI. 1908.

Orăștie, la 26 Iunie 1921.
(187) 1—1 Dr. Cadaria m. p., judecător.
pentru conform. N. Bota.

Cumpăr piei. Subscri-sul cumpăr tot felul de piei verzi (ne-iucrate și anume: de viț, de vitel, de oafe și capră, cu prețuri bune. Mare depozit de optinci, talpă și piele pentru încălțăminte.

Vili Amacher, magazin de piele, talpă și opinci Orăștie, strada (143) 4—5 Romoșelului nr. 5

Loc bun de crăsmă și boltă.

Ioan Ivan din Orăștie, are în strada Romoșelului Nr. 44 o casă cu 4 odăi, bucătărie, pivniță grădină și curte mare, la loc unde trec 4 sate, bură de crăsmă ori prăvălie (boltă). O vinde din mână liberă, proprietarii fiind bătrâni. (170) 2—3

E de vânzare în comuna Beriu, (6—7 km. dela Orăștie) o casă nouă zidită cu 3 odăi, 1 culină, 2 camere, pivniță, șură, grajduri etc., cu curte și grădină mare, situată la poziția cea mai bună lângă drum, potrivit pentru negoț (prăvălie, lăptărie, etc.) Sunt și 7 jugere pământ de vânzare. Proprietarul locuște în Orăștie, Str. Apel Nr. 13. 2—

Femea casnică, sau o serbună ce se pricepe și la fert, — să caută pentru o familie de 3 persoane, fără copii, în Orăștie. Condiție stabilă; plată bună. Informații la Administrația folii. (0) 1—

COASE, CUIE DE SĂRMĂ,

Uleu de uns mașini, Uleu de cîmăru, unsoare consistentă, Compoziție, Stropitori de vie „Vermoreil”, Sulfat de cupru.
Articole tehnice de cauciuc, Articole tehn. pentru toată industria, Tevi de gaz, Tevi de sramă, Curele de transmisiune din piele și din păr de cămilă, Klingerită, Asbest, Garnituri pentru aburi, Uleu de în fier. Uleu de rapșă, etc. — furnizăm imediat din depozitele noastre en gros și en detail
Despărțământul mașinelor al Reuniunii econ. săsești ardelen Sibiu, strada Sării Nr. 22.
Sucursala: SIGHIȘOARA str. Maier 47

„România”

SOCIETATE ANONIMĂ TRANSILVĂNEANĂ DE ASIGURĂRI
Fosta „BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE”
:: SIBIU, în edificiului „ALBINA” ::

Capital societar Cor. 1.500.000—
Fonduri de rez. „ 3.000.000—

»ROMANIA», este prima și singura societate de asigurare românească din Transilvania și părțile unghurene, fondată de băncile românești de sub egida »Solidarității». Primește asigurări contra daunelor de incendiu și furt prin efracție. Contractează asigurări pe viață în toate combinațiunile uzitate precum: caz de moarte, supraviețuire, zestre și rente, în cele mai avantajoase condițiuni. Mijlocește asigurările contra daunelor de grindină. Lămuriri se dau îndată la cerere, în Sibiu la sediul societății sau la agențiile principale din Arad, Brașov, Cluj, Lugoj și Timișoara.

Casa de vânzare:

O casă cu 4 odăi, bucătărie și șură mare, cu grădina și de vânzare din mână liberă. Orăștie strada Căsuțului, Nr. (186) 1—2

Casa de crăsmă din Căldărușeni

lângă drumul jarn, care constă din 4 locelițăi de crăsmă, 2 localități de prăvălie, cu două locușe crăsmă de vară, cu popicarie grădină, grajd, fabrică de sodă, depozit de bere, pivniță de ghiță. de vânzare din mână liberă. Relații la Administrația ziarului.

Oleiu regal.

La dl Emil Lebonțiu, comerțiant în Alba Iulia. Piața Mihail Viteazul, — se află vânzare oleiu regal cu 00, 5 lei per kig. în orice cantități. Emil Lebonțiu, (185) 2—3 comerciant.

De vânzare

să află o trăsă pentru doi oameni pregătită în timp de pace, — pe folosită. Informațiuni la Iosif Heiuș iunior, prăvălie de piele și tălci în Orăștie. (181) 1—2

Inventarul din Hotel „Roana” din Orăștie,

care constă din garniturile necesare pentru camere de hotel, cafenea și sală de mâncare, etc. etc., e de vânzare. Relații la Administrația ziarului.